

מסורת הש"ס

(א) פסחים (ב) ט"ז ס"ה ס"ה
מני רבנן, (ג) פסחים (ד)
שטות (ה) [ועל דל] (ו)
(ז) [ועל דל] (ח) [ועל דל]
ש"ך (ט) [ועל דל] (י) [ועל דל]
ח"ל (יא) [ועל דל] (יב) [ועל דל]

הנהגות הב"ח

(א) ג' שנה ענינים במים
וכי חלה דן לכל
אסורין: (ב) שם דלמא
והוא דלמא כות מין
לחודיה וכי מימא:

הנהגות מהר"ב רנשבורג

(א) תוס' ד"ה [במסוד
הקודם] אלף לדין וכו'
והיה קשה לרי"י מינות
והיה קשה לרי"י נמחק
וי"ז וקשה לדידיה ל"ל
א"מ: (ב) ד"ה אלף וכו'
דשני ליה לרי"ז וכו' וקשה
ומנין וכו' ל"ל: (ג) ד"ה
מה ענינים וכו' ומיהו לפי
מלי דפרישתי. י"ב לעיל
דף לו ע"כ ד"ה וכו'.
א"מ: (ד) ד"ה ויש בו וכו'
לכך מפת ומנין כלל כסד
ואמ"כ מה"ד דלמא:

מוסף רש"י

בגון דנפיש חולין. והא
דלמדי צ"י מקופה דנפיש
חולין. מיתבא עגלתא ה"א
דקא מתיב, ועלום הכי
סבירא ליה דהיכא דנפיש
אסורא ה"א דלמדין ה"א
מטקף לאסור (דאמ"ה)
בש"ס. ליתן טעם
בעיקר. גשט טעמו על
אסור בעיקר וממנו
נמס' (ד"ה). ויש בהן.
נמס' טעם יין. חייב. כמות
מק. והא ל"א משום ה"א
מטקף לאסור ה"א, אלף
משום דלמדין ליה טעם
אסור, אלף ה"א מטקף
לאסור ל"א ילפני מיה
(ש"ס). לכל אסורין
שבתורה. שיה טעמו על
אסורין ממנו אסור
שאין אסורין אסורין
עולם. אלף כמה שיש
א"ס סמט טעם יין.
וענינים ויין מותרין לו
בנהלא. ויש היתר
לאסורין. אף מן מן על
ידי הפתח חס' (ש"ס).
שאסורין אסורין עולם.
ועל טעם יין ואלף הכל אסור
לעולם (ש"ס). והוא הדין
לעולם בשבת. ק"ו זה
חלה על ג' עולם בשמי
דרכים. לאסורין אסור
הנאה ואין היתר לאסורין
מן טעם יין. מה שאין כן
בנוזל. ואסורין עולם ל"א
למימר בה. דלמא ש"ס
מומחרת (ש"ס). ויש בו כדי
לצדק בדין. בין ש"ס ויין.
חייב. דהיתר מטקף
לאסור באסורין מ"ר
דלפנין ליה ממשות וכל
מותר (ש"ס). ויש בו כדי
דאיכא בדין בעינא.
וירוק ש"ך למיתני משום
דנבלע מן הפה. והי"ך
משערין כות יין. ממלא כלי
מפה לפי ומילי ויין וטמן
למנו והיין הי"א ה"א כות
יין, וכן הוא בתוספתא דמרי

(פסחים ד"ה). ואכל בדין מפת ומיין חייב. ופליגי רבנן עליה דלית להו היתר מטקף לאסור, ואילו פשט היין בכל הפה
לא הוה פליגי רבנן עליה דהא לית להו טעם בעיקר ומתעבד ליה פת גופיה אסור ובהא מיהא פליגי עליה דטעמא דר"ע
משום צירוף הוא ואל"ל לא נשרית כל הפה ביין מטקף נמי היתר לאסור לחיובא (ש"ס). לר"ע בו' טעם בעיקר מ"ל. היכא
לליכא עיקר אלף טעם כגון שנה ענינים במים (ש"ס). מבשר בחלב. כשר שנתבשל בחלב והכשר בעיניה אלף טעם החלב
נבלע בו. דחידוש הוא. כל אסורין מימא הוה ודבר חידוש שאין מלי צנינו בשאר אסורין, לא גמרין חומרא דידה
שאר אסורין, כדי היכא דשאר חידוש דידה לא הוה בשאר אסורין. הא דטעם בעיקר נמי לא מיגמר מיניה (ש"ס). מאי
חידושיה. משאר מילי, אילימא היינו חידושיה דמי דכרכים המותרים הם וכשתעברו נאשרין, מה שאין כן בשאר דכרכים
(ש"ס). כלאים גמרי. ודאמרינן (ש"ס). דאי חרו ליה. שריה בחבל כל היום, כלומר מותר לשמור בחבור ואינו עובר עליו
אפילו על אכילתו, דלא אסרה תורה אלף דרך ביטול ואפילו יביע ביה טעמא ומיהו מדרבנן אסור (ש"ס). ומבשיל ליה בשוילי
אסור. עובר על ביטול ועובר על אכילתו (ש"ס).

בשלמא לדידי דאמינא משום דהיתר מטקף
לאסור הכא ליכא למימר הכי דמשום דנפיש חולין ואין לא אמרינן
דהיתר מטקף לאסור אלף היכא דנפישא מידי דאסורא וקא משלים
ליה היתר. והא דפרכינן לעיל ממקפה ומדוכה אף על גב דנפיש
חולין תכלין שאני הואיל ותכלין
לטעמא וריחא הוא דעבדי חשיבי
לאו ולא בטלי והו' כמאן דנפיש א':
אלא לדידך בו' כי נפיש חולין מאי
הו. הא ליכא למיתאש דליכא כות
בכדי אכילתא פרס דאורייתא: הנה
לתרומה בזמן הזה דרבנן אמר ליה
ליה לכית בכדי אכילתא פרס: דילמא
ליתן טעם בעיקר הוא דאסא.
שנה ענינים במים ויש בו טעם יין והא
חייב על הטעם כמו על עיקר הפרי
של ענינים. ומקמי דמסיים אביי למילתיה
מקדים ליה להש"ס לפירו: ולאביי
מעיקרא קשה ליה מאי דקאמר רב
דימי. דבגויר בלחוד הוא דאמר דהיתר
מטקף לאסור וקא מותבי ליה אביי
דבשאר אסורין שבתורה נמי אמרינן
הכי והדר אמר ליה דהכא לאו להיתר
מטקף לאסור הוא דלמא אלף ליתן
טעם בעיקר: כתר דשני ליה. רב
דימי דבשאר אסורין לא אמרינן
היתר מטקף לאסור אלף באסור
נוזל בלבד אמר ליה אביי דילמא
אפילו לגבי מיר לא חלה אלף כדי
ליתן טעם בעיקר שאם שנה ענינים
במים בו': ומה נוזל שאין אסור
אסור עולם. ויש שיש היתר לאסור
לאחר שלשים: ואין אסור אסור
הנאה. שמתעבד למיר ציין: ויש
היתר לאסורין. ויש שיש שנתבשל לו
עכשיו הותר לו לאחר ל': והוא
אסור אסור עולם. אלף עד ל'.
והיינו י' היתר לאסורין אלף שאין
אסורין אסורין עולם מיירי בגופו ויש
היתר לאסורין שאין זה שאלו לו
עכשיו מותר לו לאחר זמן: כלאי
הכרס. שורה וחרט"ל שאסורין אסור
עולם. ואסורין הנאה דכתיב (דברים
כ) פן תקדש ואסורין (חולין דף קטו).
פן מוקד אש: וה"ל לעולם בשמים.
שאסורין אסורין הנאה ואין היתר
לאסורין אלף אין לומר זה לאסורין
אסור עולם שהרי לאחר ג' שנים
הותרה: אמר ליה הוה מדרבנן.
אין ה"ל דמשרת כי חלה ליתן טעם
בעיקר ואליבא דרבנן. ורבי אבהו
כי קאמר אליבא דרבנן עקיבא דלמיר
היתר מטקף: ודילמא. מין לחודיה
הוא דקא בעי דליהוי ציה מובטל צפת

כחית: וכי סימא אי איכא כות מין מאי למימרא. פשיטא דמיחייב:
לאפוקי מדס"ק. דלמיר אינו חייב עד שיסתה רביעית יין אחת ר'
עקיבא: אלף ר' עקיבא דברייתא דתניא בו': [וענינו עובדי כוכבים].
דלמירא תורה בכלי מדין [במדרג] כל דבר אשר יבא בשא וגו' ואמאי והא
ליכא צה אלף טעם אסור שנתבשל צה אלף למימרא לאסור דנותן
טעם בעיקר: דהא כל הסורה כולם נוסן טעם לפגם מותר. דגמרי
לה מצינא דלמיר מר (פ"ד דף ק"א). הראיה לגר קרויה נצלה וסמיה
ראויה לגר אינה קרויה נצלה ומותרת דכל דנותן טעם לפגם מותר:
ולרבי

לית ליה ויש לומר דודאי אי לא דשמעין מקרא אחרינא טעם בעיקר לא הוה מוקי משרת להיתר מטקף לאסור דטפי הוה מסתב
לאוקמי משרת ליתן טעם בעיקר [וכיון] דיש באסור עצמו כות אלף שאינו צעין אלף טעמו משום הכי צעין מלמיה קרא נפקא ליה:
מגינולי

שלשה מינין פרק ששי נזיר

לז.

אוהיה קשה לר"י נמי דהיתר מטקף לאסור כשאנינו מינו שיש להן
לחכמים להחמיר: ואומר הרמ"ר דלא דמי דקייז כות בכדי אכילת
פרס שייך קצת גם מין צמינו כיון שהוא אוכל קצת מן האסור דאם
היה ניכר היה חייב עליו מן התורה כיון דכות בכדי אכילת פרס
דאורייתא אלף היתר מטקף לאסור
לא שייך לעולם דנפיש חולין שאפילו
אם היה ניכר לא היה חייב מן התורה:
אלא הנה לתרומה בזמן הזה
דרבנן. [אלא] ממאי

דהאי משרת להיתר מטקף לאסור
דילמא ליתן טעם בעיקר ואכלן הש"ס
הפסיק להקשות: ולאביי מעיקרא קשה
ליה האי דרב דימי ואותיב ליה כל
הנך מיתבא. כלומר דאפילו בשאר
אסורין צעין למימר דהיתר מטקף
לאסור: [והדר] אמר ליה ליתן טעם
בעיקר. כלומר ועמה ר"ל דבשום מקום
לא נאמר דהיתר מטקף לאסור
ומשני לכתב דמי ליה [ב] [ומינין]
ליה רב דימי ראיתו [אז] הודה לו
ומקשה לו [מנא] ליה? מנין לרב דימי
לשום תנא דלמי משרת להיתר מטקף
לאסור דילמא ליתן טעם בעיקר:
שרה ענינים בו'. כאלו חנה
בספרים דתניא אלף נראה שכל זה
מדברי אביי שלא היה יודע דברייתא
כיון דקא מתמה לעיל וכות בכדי
אכילת פרס דאורייתא משמע דלדידיה
הו' כות בכדי אכילת פרס דרבנן וכ"ש
טעם בעיקר דרבנן ומיהו לפי מאי
דפרישתי [א] ויחל: שאין אסורין
אסורין עולם. דסתם מירות ל' יוס:
ואין אסורין אסורין הנאה. דתניא [עירובין
דף כו]: מערבין למיר ציין: ויש היתר
לאסורין. שיתבטל לשלש ולשם אפילו
דימי מר: כלאי הכרס (כו') שאסורין
אסור עולם ואסורין אסור הנאה.
דכתיב פן תקדש המלאה הורע ודרשנין
פן מוקד אש: והוא הדין דע"ה
בשתיים. פ' הקונטרס שאסורין אסור
הנאה ואין היתר לאסורין מן שש של
ערלה לא יותרו לעולם ור"ל דודאי
אסורין אסורין עולם אלף יש היתר
לאסורין כמו צנה הרביעית דלחלה
והדר אכליה שיש לו תקנה לפירות
ע"י פדיון כמעשר שני שאע"פ שצאו
מכרס' ערלה וה"ר יוס טוב צן הרב
ר' יהודה פירש שיש היתר לאסורין
שמותר לגרוס אסורין כגון לנטוע אלן
אף אם יהיה ערלה משא"כ בכלאי
הכרס וכן מותר לחדש לידור צנור:
הוא דאמר ר' עקיבא. דלית ליה
היתר מטקף לאסור למיר

ממשרת וההיא דדריש ממשרת ליתן טעם בעיקר רבנן היא:
ויש בו כדי לצדק בדין חייב. היה צבור הפירוש לנכך מפת ומיין:
[ולעולם מין לחודיה. ודוקא שיש בו כות יין בלוע בתוך
הפת ונריך צירוף לאוספו יחד לפי שהוא בלוע:
וכי תיבא מא' למימרא. פירוש דא טעם בעיקר אחת לאשמעין
בשאר אסורין נמי: לאפוקי מת"ל דאמר עד שישתה
רביעית יין. ור' עקיבא דאשמעין צנינו לומר דכתיב צנור:
אלא ר"ע דברייתא. דמפשה צה צהדיא מפת ומיין מעתה גם
צמחני' פ' הכי: טעם בעיקר מנליה. ואם תאמר דילמא
צמחני' רבנן דהא לית אית ליה טעם בעיקר: מנא ליה היכא דליכא כות עיקר אלף טעם דמסתבר דלאו דשמעין: ליה
מקרא אחרינא טעם בעיקר הוה מוקי למשרת לעולם בעיקר ולא לחיתר שאין בו טעם אסורין שיתבטל ע"י האסור:

לאסור לא ילפי' מיניה. שאין אסורין עולם אלא כמו שפירש ואם סתם ל' יוס ויין וענינים מותרים לו בהנאה דתנן
מעריב לנוזל ביין. ויש היתר לאסורין אפי' תוך זמנו ע"י התרת חסם. כלאי כלאי הכרס. אם זרע חטו ושעורה וחרט"ל
אסורין בהנאה לעולם. וה"ל בערלה בשתיים. ב' דרכים דאסורין אסורין הנאה ואין היתר לאסורין בתוך ג' שנים ואסורין
עולם ליכא למימר בה דלמא ג' מותרת. רבי אבהו דאמר כר' עקיבא דשמעין דהיתר מטקף לאסורין. ודלמא מין לחודיה
דוקא בשיש כות בלוע בתוך הפה ויריין שייך למיתני ביה משום דנבלע בתוך הפה אם יש בו כדי לצדק מפת מיין חייב.
אלמא שמעין ליה צורך בהורא ורבנן פליגי עליה דלית להו היתר מטקף לאסורין. דאילו פשט שיש היין בכל הפה לא הוה
פליגי עליה רבנן דהא לית אית ליה טעם בעיקר: מנא ליה היכא דליכא כות עיקר אלף טעם דמסתבר דלאו דשמעין: ליה
מקרא אחרינא טעם בעיקר הוה מוקי למשרת לעולם בעיקר ולא לחיתר שאין בו טעם אסורין שיתבטל ע"י האסור:

(א) נראה דל"ל היתר מטקף לאסור כגון דנפיש חולין דהיתר מטקף לאסור אינו אלף וכו': (ב) אולי צ"ל והדר אמר דלא להיתר מטקף
לאסור הוא דלמא אלף מוקמינן וכו': (ג) נראה דל"ל והקשה לו דמנין לו דלשום תנא דלמא משרת להיתר וכו':

עין משפט נר מצוה

יד א' מ"י פ"א מהלכות
תומות ה"ל כו ופ"ג
ס' ה"ל ד' ופ"ח לאסורין
ה"ל ג' ס' ס' קלג
טו"ש י"ד ס' ס' ס' ס'
ס' ס':
בו ב' מ"י פ"א מהלכות
מדות הלכה ד':
בו ג' מ"י ש"ס הלכה ה':
יד ד' מ"י פ"ט מהלכות
מלכות אסורות ה"ל א'
ס' ס' ס' ס' ס' ס'
טו"ש י"ד ס' ס' ס' ס'
ס':
יה ה' מ"י ש"ס פ"א ה' ז'
ס' ס' ס' ס' ס' ס'
טו"ש י"ד ס' ס' ס' ס'
יד ו' ס' ס' ס' ס' ס'
י' ס' ס' ס' ס' ס'
טו"ש י"ד ס' ס' ס' ס'
ד':

נוסחת הרב"ן

(א) דנפישא מידי דאסורא:
(ב) לפי שיש: (ג) שיש זה
האסור לו: (ד) הותר לו:
(ה) כתיב מותר כלן גליון
שאין: (ו) (היינו כי בגופו)
ליתא כדכ"ז: [ואסורין אסורין
הנאה: (ח) ויבאמר ר' אבהו
דכי חלה ליה משרת להיתר
מטקף לאסור אלף דר"ע
ס':

הנהגות התוספות

1. צ"ל והיה קשה לר"י
לדידיה כו'. 2. צ"ל בשא"ט.
3. צ"ל להחמיר במין צמית.
4. צ"ל כדי להקשות.
5. מינות מנא ליה נמחק.
6. צ"ל דמק. 7. [קידושין
(טו)]: 8. דכריסס מפרס
וכ"ל אלף אין אסורין אסורין
עולם שאלמא ג' הוה מותר.
ולא נראה לרי"ט דמ"י פ"י
של ערלה לא הותר לעולם
וי"ל דודאי כו'. 9. צ"ל נראה.

פ' הרא"ש

בשלמא לדידי דאמינא
היתר מטקף לאסור ל' אלא
בבית אסור או
בשבתה שוין: וזה לתרומה
בזמן הזה דרבנן. ואפי'
תבואת דגן הלכך חליין
לקיפא: דלמא ליתן טעם
בעיקר. ליתן טעמו של
אסור כעקר ממשו
דמפרש ואולי. שרה פתו
ביין ויש בו טעם יין אלא
שהתלמוד הפסיק באמצע
דבריו והקשה לו דאביי
מקרא אחרינא הוה רשאי ליה
אחא דקאמר רב דימי
דמשרת אתי להיתר
לאסורין דדוקא
בנוזל אבל שאר אסורין
שבתורה לא גמרי' מנוזל
ומותרת לה חיותבתא
ובע"ל לאוכוחי דבשאר
אסורין נמי היתר מטקף
לאסורין אלא מוקמי'
קרא לטעם בעיקר. ומשני
בתר דשני ליה רבי דימי
ודחה תשובתו. חור
הוקש לו משום דלשון (ג)
תנא אחי משרת להיתר
מטקף לאסורין דילמא
לשטם בעיקר ויש בו טעם
משרת היתר מטקף
משום היתר מטקף

לאסור לא ילפי' מיניה. שאין אסורין עולם אלא כמו שפירש ואם סתם ל' יוס ויין וענינים מותרים לו בהנאה דתנן
מעריב לנוזל ביין. ויש היתר לאסורין אפי' תוך זמנו ע"י התרת חסם. כלאי כלאי הכרס. אם זרע חטו ושעורה וחרט"ל
אסורין בהנאה לעולם. וה"ל בערלה בשתיים. ב' דרכים דאסורין אסורין הנאה ואין היתר לאסורין בתוך ג' שנים ואסורין
עולם ליכא למימר בה דלמא ג' מותרת. רבי אבהו דאמר כר' עקיבא דשמעין דהיתר מטקף לאסורין. ודלמא מין לחודיה
דוקא בשיש כות בלוע בתוך הפה ויריין שייך למיתני ביה משום דנבלע בתוך הפה אם יש בו כדי לצדק מפת מיין חייב.
אלמא שמעין ליה צורך בהורא ורבנן פליגי עליה דלית להו היתר מטקף לאסורין. דאילו פשט שיש היין בכל הפה לא הוה
פליגי עליה רבנן דהא לית אית ליה טעם בעיקר: מנא ליה היכא דליכא כות עיקר אלף טעם דמסתבר דלאו דשמעין: ליה
מקרא אחרינא טעם בעיקר הוה מוקי למשרת לעולם בעיקר ולא לחיתר שאין בו טעם אסורין שיתבטל ע"י האסור: